

**«Астана медицина университеті» АҚ
Құқық негіздері мен сот медицина кафедрасы**

**Экологиялық құқық бұзушылық үшін,
оларды қолдану шарттары бойынша заңды
жауаптылық түрлері.**

Орындаған: Қайсина Ж.Ж..
Тобы: 109 ЖМ
Тексерген: Муканова А.Б.

Астана 2016

Мазмұны:

I Кіріспе

II Негізгі бөлім

2.1 Экологиялық құқық бұзушылықтың объектісі мен субъектісі.

2.2 Экологиялық құқық бұзушылық кезінде қолданылатын шаралар.

III Қорытынды

IV Пайдаланған әдебиеттер тізімі

Кіріспе

ҚР-ның экологиялық құқығы — айналадағы табиғи ортаны қорғауға байланысты қоғамдық қатынастарды реттейтін құқықтық ережелердің жиынтығын зерттейтін оқу пәні немесе ғылым саласы.

Экологиялық құқықтың мәні — бұл экологиялық-құқықтық нормалардың қолданылу саласында қалыптасатын тарихи тұрғыда қазіргі және болашақтағы ұрпақтар мүдделері үшін қоршаған ортаны сақтап қалу мақсатында табиғи объектілерді сақтау, жақсарту, қалпына келтіру, тиімді пайдалану тұрғысында міндетті түрде мемлекеттің қатысуы жағдайында азаматтар мен ұйымдар арасындағы өндірістік қатынастармен байланысты болуы.

Экология заңдарын бұзу дегеніміз — белгіленген экологиялық тәртіпті бұзатын және табиғи ортаға зиян келтіретін заңға қайшы кінәлі әрекет немесе әрекетсіздік айтамыз.

Негізгі бөлім

2.1 Экологиялық құқық бұзушылықтың объектісі мен субъектісі.

Экологиялық құқық бұзушылықтың объектісіне айналадағы табиғи ортаны қорғау және сақтау байланысты қоғамдық қатынастар жатады. Бұл қатынастар өзінің мазмұнына қарай табиғи ресурстарға:

меншік құқығы

- айналадағы табиғи ортаны зиянды зардаптардан қорғау
- ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ҚҰҚЫҚТЫ ҚОРҒАУ

Пайдалану құқығы

- адамдар мен азаматтардың заңды мүдделерін қорғау және т.б.

изанды тұлғалар

Экологиялық құқық бұзушылықтың субъектісіне жатады:

заңды, жеке тұлғалар, соның ішінде ҚР-сының аумағындағы құқық бұзған ел азаматтары

2.2 Экологиялық құқық бұзушылық кезінде қолданылатын шаралар.

- Экологиялық құқық бұзғаны үшін заңдық жауапкершілік дегеніміз*
- Мемлекет заңдық тәртіптің сақталуы үшін құқық бұзушыға қолданылатын мәжбүрлеу шараларын реттейтін құқық нормалары-ның жиынтығын айтамыз.

Экологиялық
құқық
бұзушылықтың
түрлері берілген

19 тарауында «қоршаған
ортаны қорғау, табиғи
ресурстарды пайдалану
саласындағы әкімшілік
құқық бұзушылық»

Мұнда барлығы 67
құқық
бұзушылықтың
құрамы берілген

«Әкімшілік құқық
бұзушылық туралы» ҚР
Кодексі

Тәртіптік жауапкершілік жұмыскерге өндіріс, мекеме және ұйым әкімшіліктердің тәртіпті талап ету шараларын қолдану арқылы жүзеге асырады. *Тәртіпті талап етудің негізгі түрлеріне:*

- Ескерту
- Сөгіс
- Қатаң сөгіс
- Жұмыстан шығару

Тәртіптік жауапкершіліктің ерекше сипаты тәртіптік жауапкершілік шарасы қолданылатын құқық бұзған адамның ұйымға бағынуы. Азаматтық құқық жауапкершілік дүние мүлкіне, зиянды өтеуінің және т.б. тиімсіз шараларды көрсететін құқық бұзушыға қолданылатын шаралар.

ҚР-ның Азаматтық Кодексі зиянды өтеудің 2 түрлі тәсілін қарастырған

іс-жүзінде

ақшалай

Зиянды өтеудің іс-жүзіндегі түрі сирек қолданылады және оған кейде ұзақ уақыт керек

Қоршаған ортаны қорғау мен пайдалану барысындағы барлық қылмыстардың құрамын объектісіне байланысты мынадай түрлерге бөлуге болады:

Табиғатты пайдалануға байланысты әрекет ететін ережелерді бұзу;

Негізгі табиғат компоненттердің бұзылуы;

Фаунаны қорғау аймағындағы қоғамдық қатынастарға зиян келтіретін қылмыстар;

Флораны қорғау аймағындағы қоғамдық қатынастарға зиян келтіретін қылмыстар;

Экологиялық құқық бұзушылық үшін жауапкершілік

Жауапкершілік түрі	Жаза	Негіздеме	Жауаптылар
Әкімшілік	Ескерту, айып пұл, затты тәркілеу (құқық бұзған қару); жұмыс істеу құқығынан айыру; әкімшілік қамауға алу	ҚР әкімшілік құқық бұзу кодексі, 24 бап	Заңды және жеке тұлғалар
<i>Азаматтық-құқықтық</i>		ҚР азаматтық-құқықтық заңы	Заңды және жеке тұлғалар
Дисциплинарлық	Ескерту, сөгіс беру, қатаң сөгіс, сый ақыдан айыру, жұмыстан босату	Еңбек заңы	Қызметтегі (жеке) тұлғалар
Материалдық (мүліктік)	Шығынды, зиянды өтеу, келтірген зиянды түзеу	Еңбек заңы	Жеке тұлғалар
Қылмыстық	Қылмыстық жазалау, қамауға алу және т.б.	ҚР қылмыстық заңы	Заңды және жеке тұлғалар

Экология саласы бойынша мамандар 1997 жылы 15 маусымда қабылданған «Қоршаған табиғи ортаны қорғау» Заңын басшылыққа алады. Бұл заң бойынша мемлекеттік меншікке келтірген зияны үшін әртүрлі мөлшердегі айып пұлдар төленеді. Мысалы, 51 бап:

Бағалы ағаштар	- 1 дана - 20792 теңге;
Жеке тұрған ағаш	- 1 дана - 14776 теңге 1 кг үшін;
Бұталар	- 1 дана - 775 теңге 1 кг;
Ағаш шарбақ	- 593 теңге 1 кг;
Гүл өсіретін алаң	- 1 м ³ - 593 теңге 1 кг;
Бүлдірген	- 4000 теңге 1 кг үшін;
Бөріқарақат	- 5000 теңге 1 кг;
Өрік	- 1000 теңге 1 кг;
Алмұрт	- 2000 теңге 1 кг;
Алма	- 1000 теңге 1 кг;
Жаңғақ	- 2000 теңге 1 кг;
Саңырауқұлақтар	- 1000 теңге 1 кг;
Дәрілік өсімдіктерді жинау	- 500 теңге 1 кг.

Қорытынды

Сонымен қорыта келе қылмыстық жауапкершілік қоғамға қауіптілігі жағынан жоғары дәрежеде болатын әрекеттерге тағайындалады. Ол сотпен ғана тағайындалады және жаза тағайындаудың негізі болып сот үкімі саналады.

Табиғаттың ластануы дегенде біз оған тән емес агенттердің енуі немесе бар заттардың концентрациясының (химиялық, физикалық, биологиялық) артуын, санның нәтижесінде қолайсыз әсерлер туғызуын түсінеміз. Ластандырушы заттарға тек улы заттар ғана емес, зиянды емес немесе ағзаға қажет заттың оптималды концентрациядан артық болуы да жатады.

IV Пайдаланған әдебиеттер тізімі

- «Орысша-қазақша заңдық түсіндірме сөздік-анықтамалық» Алматы. Жеті жарғы, 2008.
- “Құқық негіздері” Оспанов Қ.И. Алматы 2006.
- “Мемлекет және құқық негіздері” Дулатбеков Н. Астана. 2001.
- “Құқық негіздері” Оспанов Қ.И. Жеті Жарғы, 2010.
- “Құқық негіздері” Бакқұлов С.Д. Алматы, 2004.
- Қазақстан Республикасының конституциясы.
- [http://kk.m.wikipedia.org/wiki/құқық негіздері](http://kk.m.wikipedia.org/wiki/құқық_негіздері)